

Jan Leończuk

W
I
E
R
S
Z
E

Jan Leończuk

W I E R S Z E

Jan Leończuk

W I E R S Z E

BIAŁYSTOK 2000

© Copyright by Jan Leończuk, 2000

821.162.1-1

ISBN 83-88097-20-2

Wydano przy pomocy finansowej
Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury
w Zabłudowie

Wydawnictwo PRYMAT, Mariusz Śliwowski,
Białystok, ul. św. Rocha 10 lok. 106
tel. 744 58 42, 0602 766 303

***

zaledwie drzwi i próg
powiadasz - zapomnieć
oddech łąk i lasów
aby nie słyszeć już
zmęczonego serca
które przystaje nad zapomnianym
kwiatkiem
aby zdjąć z niego ciężar istnienia

wtedy rudzieją trawy
i milkną
a dłonie
dotykają ziarenek piasku
szukając
ich pogubionych imion

czymże więc umieranie
jeśli pod powiekami
zapłonie raz jeszcze
świt

***

powiedz gdzie mam złożyć
wiersze niezapisane
stygna aby ujrzeć
szczelinę świtania

gdzie roztrwonione
śpiewy i czekanie
zanim liście zbutwieją
w bieli pamiętania

a tam gwiazda wciąż świeci
pośród snów zbudzonych

i ciemność się nie łasi
choć mrokiem sklejona

pod powałą nieba
w ziemi zagubiony

gdzie mam złożyć
nienasycone
moje pamiętanie

***

drzwi mojego domu z liszajami farby
i trzech magów nadziei
że złe moce odejdą

od progu idą święte
słowa zapisane

na oddalenie
grzechów nagłych
pieśni wyśpiewanych

a progi
uległe
zawiasy rdzą pyszne
i wieczność
co odwraca się do mnie
plecami

drzwi mojego domu
i snu wyklętego

jeszcze rana świtu
nie płacze drzewami

***

roztrwoniłem wersy zbyt pośpieszną mową

kładki nad strumykiem
zbutwiałe i puste

anioł
wszedł do lasu
rozpalił ognisko

i słońce się stacza
za ostatnią górkę

tak wiele i tak mało
na tę nową drogę

***

stygające jej ciało
odpoczywało w prześcieradłach
zmęczonych kłamstwem
splamionej bieli
posoką bólu

żrenice
opowiadały sen opity
krajobrazami
w zacienieniu jaszczurki
ryjówki i ptaka podtrzymującego
maleńką gałązkę nieba
lipowych snów

oczy patrzyły nieruchomo w sufit
szpitalny
w zacieki niedoścignionych form
o których wolimy milczeć
aby nie poruszyć
wód płodowych
oczekujących powtórnych narodzin

może zagubione słowo
poprowadzi raz jeszcze
ku źródłom nierozpoznanym

plama na suficie
milczała uparcie

a ty mamó mówiłaś
o łąkach
sianożęciu

i o tym że Burek
spija sok z księżyca

a drzewa szeleściły
jak karty pacierza
zbyt trudnych wersów

a tyś opowiadała o tym
że las zdziecinniał
szyszki niebo skryło
i deszcz pewnie wejdzie
aby sny odgonić

-----
stygająca twarz pod maską
i dłonie bezradne

mamo
nieznane krajobrazy
znowu kłamią

***

twarz
którą dojrzałem wśród ulicznego tłumu
noszę w sobie

zmierzch łąsi się i lampy
unoszą dumnie czoło
nie wiedząc że wiersze pogubione
pod butami szykują się do snu

w drzewach
pęczniały sny owiane wiatrem
coraz głębsze westchnienia
oddalały się
niczym z czerwoną szmatą
liszaje i róże
palone pasma lnu
i gromniczne świece
stały na straży snu
przebudzonego

i rękę dotykając
odwaga pisała
w foliałach dawno zaczytanych ksiąg

twarz w białych płótnach
wciąż oczekiwała
zaproszenia
i łzy spływały
jak wigilijna cisza
nie zapraszana do stołu
licząc bruzdy i sny zapisane

tak wszedłem w gościńce
długie i mozolne
zanim nie nadeszło
głuche zrozumienie
rozpoznanej twarzy

***

zanim odnajdę listy z nocy
blednące hieroglify
w tajemnym wołaniu
wzgórz nie dotkniętych
poranioną stopą

gdy rzemyk sandała
jeszcze wierzy
że stopa pozostanie
tak samo uległa
w poznawaniu ziemi

i na kartce
utulonej
plama rozbiłyśnie z nagła
jak okrzyk świtania

a ja szukam listu
słów pieśni cichej
zanim dotknę ranę
umarłej koperty

-----
zza nitki horyzontu
słońce cerowane
i dwie deski ratunku
na odpoczywanie

***

napełniam pamięć wschodami słońca
i drzeniem liści obnażonych światłem
wszak w tej scenie są martwe powieki
zapamiętanych drózek i chciwość serca
aby przygarnąć wszystko - choć to tylko
drzenie małego listka
ze snu ciemnego

nienasycenie wszechwładne
nie dostrzega znieruchomiałych źrenic
kapie się we wschodach
malowanych pośpiesznie

choć farba łyzy przypomina
zatrzymana nad kruchym pejzażem
z rzęsami lasu
rzesą na stawie

to tylko landszaft
nic więcej

-----
napełniam się przestrzenią
skleconą na życie
tak samo jak przed laty
babci głos zamarzy
poszukuje igły
w stogu za rozstajem
aby dziergać
od nowa
zapomniane strofy

***

szkliły się jeszcze sny
na rozbudzonej skórze
zbyt nagłych i płochliwych obrazów
aby dotykały prawdy

nie pytam już o nic
dotykam skóry zbierając resztki
nieznanej krainy

a skóra
opowiada o swojej starości
zachłystując się wspomnieniami sprzed laty
i prowadzi na pokuszenie już zarosłych
ścieżek
nieznanym zielskiem
zdmuchuje nadal dmuchawce
lepkie od słońca

landszafy parsającego serca
pozostają w krainie
z bielmem drogowskazów
o których wspominają sny

- którą pytam -

a wiatr mości się ciszą

***

bólu mój bólu
jak ciebie utulić
w moim ciemniejącym ogrodzie

dotykam ziemi jednanej zmierzchem
uczę się zapomnianego języka
nadsłuchuję nocy
mrok przejaśnia się kroplą potu i łzą
zawstydzoną o świetle
budzi i poprowadzi raz jeszcze w życie

lęku mój lęku
jak ciebie oswoić
krew wprowadzić w stygnące palce
rozbudzić powierniczkę - białej kartki
papieru
z mułem krwi i potu niemowy rozbudzonej
nocy okaleczonych snów
na ugorowisku
z dala od Edenu który zakrywa mgłą mlecznego
dzieciństwa

***

to tylko słowa
rozkołysały zawieszony księżyc
i knoty lamp podkręcane
wtłaczały w tętnice
zapach nafty
i starej krwi

***

zapisywałem pośpiesznie imiona
drzew porastających odłogi pamięci
ażeby wysupłać maleńką szyszkę - a z niej
zapisane żywicą
kruszyny słońca jeszcze niewyblakłego
w makatce mojej mamy

kolorowa nitka prowadziła ku horyzontom
coraz czulej opasując moje trwanie

brakowało mi snów zalękłych
o których wiedziałem że gdzieś przycupnięte
czekają
ażeby dokończyć rozpoczętą opowieść
makatki z porykującym jeleniem
na drodze która wciąż prowadzi

oby nie zabrakło na niebie rozbudzonego
skowronka

***

dobądź ze mnie jedno czyste słowo
podpowiada przestrzeń zabliźniona
wszak czuwają jeszcze łąki nieskoszone
z kołyską
w zaśpiewach utulanych

niechaj pierwsze pojawią się słowa
proste jak drzewa zasadzone świtem
nad którymi ptaki zmęczone
zatrzymują się w locie

i niechaj urodzą się raz jeszcze
niezamazane krajobrazy
ze słońcem budzonym z mroku
z wąpień i płonnych nadziei

bądź jeszcze i dotknij mojego bielma
martwej skóry
poprowadź poza wzgórze
na wschody i zachody

i dozwól odpocząć
by odczytać rysy kamienia
na drodze która jeszcze prowadzi ---

***

chyłą się domy i słońce już zapada
na drzewach osnowa wygasłego lata
cynamonem nasiąkłe butwieją kredensy
i mama z zaświatów powtarza : zapomnij synu

droga do Łubnik porosła łożami
kokardy dziewcząt noc już tylko złoci
strzępi rozmowy nigdy nie skończone
do których zdążam ze snem ociężałym

dozwól mi Panie jeszcze raz przeliczyć
pięćdziesiąt kalendarzy pożółkłych i martwych
na ławce szkolnej wyrzezać kozikiem
-że kocham - choć umarło co miało być wieczne

jabłonie jeszcze kwitną bielą mgieł i mleczy
niebo już otwarte - dalekie już młyny
wplątane wiatry sny miałą na grosze
zaśniedziałe judaszowe pola hakeldamy

raz jeszcze powrócić w śnienie mego domu
dotknąć i nakarmić serce stare rosą
którą wnosi poranek na tacy błękitu
w krwawiące makaty - poranioną przestrzeń

zagarnąć kawał nieba - ziemia coraz cięższa
żywica drzew przenosi na łąki skoszone
- wędrujesz - słyszę nad wyrajem wiosny
i dni dojrzałe dzwonią - ziemię dotykasz
jeszcze -

***

na brzegu wiersza pozostały okruszyny
nieopisanego świata
i fotel odmierzał zmierzch oczekując źrenic
lampy

dotykał stopą progu
i malwy kwitły choć jesień
dotykała chłodem tuląc się do ściany

między miłością a nienawiścią pogubione pory
roku
w zamieci liści i listów nieopisanych rozmów
o których zapomniali dwie wystygłe
szklanki herbaty

czekam na poruszenie gwiazdy
ciemnego nieba
na spadanie i dotykanie ziemi
na zrozumienie niechcianego liścia strojnego
jesiennie
na ostatni akt zamilkłych klakierów

patrzę jak roztworzone horyzonty moich synów
przywołują młodość
a Chełmoński z uporem portretuje
mojego ojca
z dwojakami
kiedy ganiem wzrokiem bociany rozorujące
niebo

jeszcze nie wystygły farby
na blejtramic usadowiła się jesień
z resztkami letnich śpiewów i
perkalikowatego nieba

topiącego w ołowiu dni trudne i noce od snów
ciężkie

jakże więc połączyć dwa brzegi
dwie kołyski narodzin i śmierci
kiedy ziemia tak samo
przedzielona
ciszą i snem

***

a kiedy stanę u drzwi
dnia na wieczność roztworzonego
z deszczu zauroczeń
wyjmę krople łez i snu
ponawlekam jak paciorki różańca
ciemne niebo - jasne słowa - płowe włosy
nagość porzuconą wśród tęsknoty wierszy
w zmęczenie kołyski ułożę

słońce przypomni
dwa kasztany uschłe w przepastnej szufladzie
a jesień choć ciężka od nadmiaru słów
w letowiska ofiarne
złożę

z ziemi bezlistnej
pod chmurami spętanymi pośpiechem
nadsłuchiwać będę kołędników i zziębniętej
ziemi

w nadziei
że czeremchy rozhuśtają raz jeszcze wiosnę
na jeszcze jedno śnienie

z moich synów
Jasia i Antka
dwa jabłka na jabłonce pod ciężarem nieba
koleiną poprowadzę ku żniwnym brzegom
w przestrzenie na życie łaski pełne
na obczyznę
chleba i dobroci

***

niosę w sobie powalę nieba
podpartą wieżą kościelną
z obłokami zatrzymanymi śpiewem ptasząt
i aniołów zmęczonych igraszkami nocy
wśród pociemniałych kaczeńców

to wszystko
na wyciągnięcie ręki

choć wiem
że nie uchwyćę przestrzeni
wszak jest cięższa od snów

dotykam łagodności
a ona prowadzi
jeszcze raz ku blednącemu dzieciństwu
przwracając smak życia

***

jesienne wiersze
omijają ckliwość
szukając ciepłych zakamarków
w przestrzeni serca
licząc uciążane chwile

***

dwa ptaki na gałązce snu
rozhuściły przestrzeń

niebo i ziemia
spotkały się raz jeszcze
na pokuszenie życia

***

dopisuję wers

jeszcze jedną zmarszczkę
na własnym sercu

***

jeszcze pępowina nie wyschła
głos mamy pieluchami okryty
jeszcze wstydlive i ciche
dzieciństwo
eden
miecz ognisty

wertepy
i cisza

***

zatrzymaj mnie jeszcze
zanim wiersze nie powiędły i wiatry powracają
w snach z nagła
na pokuszenie dni coraz krótszych
coraz płochliwszych marzeń

zatrzymaj się przy mnie
na maleńki oddech
i nie pytaj dlaczego wschody słońca
okrywam coraz bardziej tęsknym słowem
i zanurzam się w mgłach rozwieszanych
w młodości

ominęły mnie wielkie uczucia
a pluszowe kotary oddzielały
światy patetycznych słów
gdy na zapłociu kwitły rumianki
na wianki

zatrzymaj mnie

zatapiam się w światło pełne zaufania
że ktoś mi poda rękę
aby oderwać się miłością od ziemi
i z ptakami pofrunąć w nieznane

nie tracąc nadziei w powroty

Z wierszy sztambuchowych (3)

gdy cienia nie starcza oczom i gdy nie ma
zdań na pocieszenie ani kłamstw które
przywracają marzenia
kiedy spróchniały próg połączy się z ziemią
i domowy cmentarz otoczy cisza
kiedy wiersze
czytane w dzieciństwie odejdą w bezmowie
kiedy to co było radością
stanie się obojętne
kiedy na porannej szybie bielmo nocy
trwać będzie -
- wtedy poproszę o łaskę wiecznej ciszy
która nie boli
o nic nie pyta
zamykając stronicę niedoczytanego życia
jak zmęczoną księgę

Z wierszy sztambuchowych (4)

szukam cienia z dziecięcych pejzaży
skwarne niebo pod liściem marzeń
drogi biegną ciemniejąc i głuchnąc
w ciężkiej ramie wspomnień i zaduchu
i werniksem wzruszenia przykryte
od obłoków ciężkie i syte
przemierzają szukając tęsknoty
dwa oślepie bezdomne koty

brzemie nocy i rymy kalekie
niechaj przejdą i tę jeszcze rzekę

Z wierszy sztambuchowych (5)

na betonowym klepisku zostawiłem
odciśniętą stopę
podtrzymywał mnie ojciec
abym zapisał trwały ślad nawet wtedy
kiedy ogień pochłonie
belki i dach nawet wtedy kiedy trawa
porastając puste miejsce
zadziwi się odcisniętym życiem
nad kawałkiem betonu i skamielinę ktoś
umieści w fundamencie budowanego
domu w który wniosę odrobinę dzieciństwa
i ciepłą dłoń ojca i zapamiętane
motyle siadające na grudce żywicy w utulenie
snu i nocy wiecznej
tak przetacza się życie -
i odpływają pejzaże w niepamięć
roztrącając wspomnienia

Z wierszy sztambuchowych (6)

krajobraz wyblakł knot lampy nie wołał
niebo purpurą w karnawale brodzi
sen ugrzązł na grobli i głucho zawodził
i białą kartkę słowami rozorał

jeszcze jedno okno w tęsknocie i bólu
mucha zamarła w pajęczym teatrze
wiatr zziębnięty kołomyjką pejzaże przetrąca
i słowa w zbutwiałym zeszyście
"matulu, tatulu ---"

Z wierszy sztambuchowych (7)

jeszcze rzeki w chmurach zawieszono
i słońce w trawie szuka straconego grosza
wiatr przewraca niedośpiewane pieśni
pieluchy całunami wysuszają rosę

na stole kuchennym jabłko robaczywe
kubek po herbacie w mistycznym uśpieniu
na stole rysa goryczą stłamszona
i okno coraz ciemniejsze i drzwi niedomknięte

rzeczy odchodzą i pamięć wyblakła
czułość się tuli do martwej przestrzeni
landrynka senna - w ustach
nitrogliceryna
dwa ptaki kołują na otwartym niebie

***

coraz trudniejsza jest mowa mojego ciała
gapi się milczeniem
na kamień napotkany
jakby w nim była
moja utracona pamięć

nie szuka już czułości
owianej młodym wiatrem

szuka ciepłej dłoni
i milcząco opowiada
zapomniane historie
onegdaj zapisane w butwiejących już
pergaminach

a teraz czeka w milczeniu
aż obudzą się tamte
niezrozumiałe wersy
i poprowadzą chwiejnym już krokiem
w Zrozumienie ---

Spis treści

*** (zaledwie drzwi i próg)	5
*** (powiedz gdzie mam złożyć)	6
*** (drzwi mojego domu z liszajami farby)	7
*** (roztrwoniłem wersy)	8
*** (stygnące widziałem jej ciało)	9
*** (twarz)	11
*** (zanim odnajdę listy z nocy)	13
*** (napełniam pamięć wschodami słońca)	14
*** (szkliły się jeszcze sny)	15
*** (ból mój bólu)	16
*** (to tylko słowa)	17
*** (zapisywałem pośpiesznie imiona)	18
*** (dobądź ze mnie jedno czyste słowo)	19
*** (chylą się domy i słońce już zapada)	20
*** (na brzegu wiersza)	21
*** (a kiedy stanę u drzwi)	23
*** (niosę w sobie powalę nieba)	24
*** (jesienne wiersze)	25
*** (dwa ptaki na gałązce snu)	26
*** (dopisuję wers)	27
*** (jeszcze pępowina nie wyschła)	28
*** (zatrzymaj mnie jeszcze)	29
*** (otwierając oczy kiedy dzień)	30
Z wierszy sztambuchowych (3)	33
Z wierszy sztambuchowych (4)	33
Z wierszy sztambuchowych (5)	34
Z wierszy sztambuchowych (6)	35
Z wierszy sztambuchowych (7)	36
*** (coraz trudniejsza jest)	37

Leończuk
Wiersze

Jan Leończuk
ur. 24 czerwca 1950r.
w Żubnikach.
Autor ponad
dwudziestu książek
poetyckich
i prozatorskich.

Niniejszy tomik ukazuje się z okazji
jubileuszu 50. rocznicy urodzin Autora
oraz 30. rocznicy jego debiutu.
Wkrótce ukaże się obszerny wybór
poezji "Zapomniałem was drzewa moje"
w olsztyńskim wydawnictwie Masterpress.

ISBN 83-88097-20-2

101563